

Alfred P. Blum

Mogens Blegvad

25. juni 1917-12. august 2001

Af Carl Henrik Koch

Mogens Blegvad døde d. 12. august 2001 84 år gammel. De sidste år havde været meget svære. Problemer med ryggen havde berøvet den tidligere meget aktive og omkringfarende mand hans forlighed, og hans knap 10 år yngre kones tiltagende alderdomssvækkelse havde gjort den daglige tilværelse til en næsten ubærlig byrde. De gange, jeg igennem de sidste år besøgte ham, stod det mig klart, at Mogens' livskraft og livsvilje var brudt. Skønt hans intellekt var usvækket, var han sunket sammen i passivitet, og hans bidrag til samtalen indskrænkede sig stort set til et »ja« eller et »nej«. Når jeg tog derfra, var hans afskedshilsen dog: »Kom snart igen«. I løbet af sommeren 2001 blev parret til hans store lettelse overflyttet til en plejebolig. Før han forlod sit hjem gennem mange år, udvalgte han de ganske få bøger fra sit store fagbibliotek, han ønskede at tage med sig. Det var, som om han fornemmede, at hans tid ville blive kort. En halv snes dage efter flytningen døde Mogens af lungebetændelse. Efter at hans kone Britt-Mari var sikret en tryk tilværelse, var der intet, der bandt ham til livet. Knap fire måneder senere fulgte hun efter. Ved hendes bisættelse blev sunget *Den första gång jag såg dig*. Jeg følte, at det var Mogens' sidste hilsen til hende. Både menneskeligt og fagligt havde de stået hinanden nær.

Mogens og jeg har kendt hinanden i mange år. Som en af de få magisterkonferensstuderende i filosofi gik jeg til undervisning hos ham omkring 1960. Siden blev vi kolleger, vi arbejdede sammen i Folkeuniversitetsanligger, og vi blev efterhånden venner. Fagligt dyrkede vi hver vort område, og da filosoffer næsten er et lige så stridbart folkefærd som teologer, var det måske en af grundene til, at vi kom så godt ud af det med hinanden. Mine mindeord om Mogens vil bære præg af, at jeg havde kendt ham i mere end 40 år.

Som menneske kunne Mogens være vanskelig at komme ind på livet af. Mest afslappet og glad har jeg mødt ham i familiens kreds, ved fødselsdage og på festdage, hvor han selv var vært. Han var og-

så altid en veloplagt og imødekommende gæst og havde, når han følte sig tilpas, en rungende og smittende latter. Til daglig kunne man, afhængigt af hans humør, afvekslende møde ham som en noget studs og professoral person og som meget åben og interesseret.

Min kone har fortalt, at Mogens var en ypperlig danser. Inden i det lidt stive ydre gemte sig en musisk person. Selv oplevede jeg ham engang som en overdådig og engageret bordtennisspiller, som med sine lange arme og ben, der syntes at bevæge sig, som de selv ville, nærmest var ved at rydde hele lokalet. Men det var sjældent, at han gav sig selv lov til at lade denne side af sin personlighed komme til orde.

Som videnskabsmand hørte Mogens så afgjort til den analytiske type. Han kunne distingvere som få, var inde i hele det begrebsapparat, der var gængs inden for de områder, han dyrkede – og det var mange – og kendte argumenter og modargumenter. Han fordrerede præcision og var selv præcis. Mogens havde en bred filosofisk uddannelse, hans speciale var moralfilosofi; men han havde også en omfattende viden om psykologi, sociologi, politologi og økonomi og om disse videnskabers filosofi og metodik. Det var karakteristisk for Mogens' forhold til filosofien, at nok beherskede han begrebsanalysen, men han holdt sig ikke kun til det begrebsmæssige plan. Analyse skulle der til for at klare begreberne, men deres psykologiske og sociologiske oprindelse var mindst lige så vigtig for ham. Fx var det ham ikke nok kun at diskutere indholdet af de moralske begreber og deres indbyrdes logiske relationer; det var kun et oprydningsarbejde, der skulle til, for at man derefter indgående kunne drøfte de moralske forestillingers konkrete oprindelse i det menneskelige sind.

Et blik i den *Blå Bog* viser, hvor engageret han var i samfundsvidenskaberne både organisatorisk og indholdsmæssigt. Han var medstifter af Dansk Psykologforening og medlem af dets bestyrelse 1947-48 og var i 1948 næstformand; han var ligeledes medlem af bestyrelsen for Dansk Sociologisk Selskab 1953-57 og var næstformand i 1956. Fra 1953 til 1957 og igen fra 1959 til 1965 var han medlem af bestyrelsen for Nordisk Sociologisk Selskab. Han var med til at stifte Dansk Forening for Rets- og Samfundsfilosofi og dets formand fra 1989 til 1996. Samtidig med, at han for fuld kraft deltog i dette organisatoriske arbejde, var Mogens i midten af 1960'erne også med til at udforme studieordninger for det nye fag

kultursociologi, som blev oprettet i 1964, og han kom dermed til at præge fagets indhold i dets første år. Fagets videre udvikling indtil dets endelige nedlæggelse i 1994 har givet smertet ham. Til alle disse aktiviteter kom hans medlemskab af Den danske nationalkomite for videnskabshistorie og videnskabsfilosofi, som han var medlem af fra 1978 til 1990 og formand for de sidste otte år af sit medlemskab. Det siger sig selv, at han i årtier var medlem af Selskabet for Filosofi og Psykologi og både har været næstformand og formand igennem længere årrækker. Denne liste over tillidshverv viser bredden af hans interesser. Med sin analytiske stringens og sin omfattende viden skabte han stor respekt om sin person i samfundsvidenskabelige kredse, og han var igennem et par årtier en central skikkelse inden for dansk samfundsvidenskab. Der er ingen tvivl om, at han efterhånden fandt samfundsvidenskabelige og psykologiske problemer langt mere interessante end filosofiens abstrakte diskussioner. Jeg kan ikke forestille mig, at han nogen sinde har interesseret sig for problemet om omverdenens eksistens. Men han mente, at fagvidenskaberne havde brug for filosofien til at afklare begrebsapparatet og til at afsløre skjulte forudsætninger.

Mogens var meget belæst, men ikke lærd i klassisk forstand. Jørgen Jørgensen, vores fælles lærer og Mogens' forgænger som professor i filosofi, sagde engang til mig om sig selv, at han havde læst for meget og tænkt for lidt. Det samme gjaldt måske også i et vist omfang for Mogens. I hvert fald syntes han mere tryk ved at gengive og analysere andres meninger end ved at fremsætte sine egne. Det er undertiden blevet udlagt som udtryk for en vis skepsis over for muligheden af at nå til en endelig stillingtagen, men er måske snarere resultatet af den filosofiske opdragelse, som Mogens havde været udsat for i sin tid som studerende i filosofi. Man skulle kunne anføre gode argumenter for sine meninger. Det var Jørgensens krav til den studerende ungdom. Men argumenterne og modargumenterne var så mange, og Mogens kendte dem alle, at det næsten synes at have virket lammende.

Som lærer var Mogens af den strikse type. Han var selv velforberedt og krævede ikke mindre af os end af sig selv. Han lærte os håndværket: at skeletonere en filosofisk tekst, reformulere bevisgangen og overveje for og imod. Det var ikke altid lige morsomt; den tankeflugt, som efter vores forudfattede meninger måtte karakterisere filosofistudiet, syntes snarere at være jordsøgende end en him-

melflugt. Men det var nyttigt. Og år efter, da mange af de unge blev grebet af tidens moderetninger, var der adskillige, der, når specialet stod for døren, valgte Mogens som vejleder i mere traditionelle emner. Her vidste de, at de fik god og engageret vejledning. Han kunne sine ting og vidste at give sin viden videre.

Som kollega var Mogens altid loyal. Til de mange og ofte ørkesløse møder, som universitetsfolket både før og siden plager sig selv med, var han velforberedt. Det var både betryggende og givende at arbejde sammen med ham i fagkyndige udvalg.

Mogens kom til verden d. 25. juni 1917 i København, som barn i et akademisk lægehjem. Faderen var læge, senere overlæge, dr. med. Olaf Blegvad, moderen gymnastikdirektør Gudrun Schrøder ud af den kendte schrøderske slægt. Hans oldefar på mødrene side var således den legendariske højskoleforstander Ludvig Schrøder, grundlæggeren af Askov Højskole. Faderens familie stammede oprindelig fra Samsø, og Mogens bevarede livet igennem tilknytning til øen. De gamle blegvad'er var skolelærere, og både Mogens' oldefar og farfar var lærere på Samsø. Farfaderen havde grundlagt en realskole i Tranebjerg. Her havde Olaf Blegvad og hans brødre gået, og herfra var de med en solid ballast draget ud i livet. Både fra moderens og fra faderens slægt havde Mogens modtaget en pædagogisk arv, som han i sit senere virke forvaltede til gavn for de mange, der kom til at sidde under hans kateder.

Som dreng var Mogens med liv og sjæl spejder. Dengang stod spejderbevægelsen som indtil for et par årtier siden, hvor den slags gik af mode, for en træning af såvel sjæl som krop iblandet ikke så lidt karaktertræning. Mogens' ranke holdning både fysisk og åndeligt, var ikke uden forbindelse med hans spejderår. 1935 blev Mogens matematisk student fra Øregård og indledte umiddelbart efter studentereksamen – hvilket på den tid var usædvanligt – det filosofiske studium med en konferens for øje. Faderen var næppe tilfreds med hans valg af studiefag og havde, ledsaget af sin håbefulde pøde, hvem han hellere havde set som medicinsk student, opsøgt filosofiprofessoren Victor Kuhr, muligvis for at denne skulle fraråde et så brødløst studium. Men efter den lidet trøsterige bemærkning, at »endnu er da ingen af dem, vi har gjort til magistre, døde af sult«, havde Kuhr foreslået, at Mogens, som lige var fyldt 18 år, skulle indrømmes et propædeutisk år. Han skulle gå til filosofikumundervisning hos Kuhr selv, men skulle også følge Jørgen

Jørgensens og Frithiof Brandts forelæsninger, samtidig med at han snusede til andre fag for at se, om ikke han hellere ville vælge et af dem som studiefag. Måske blev grunden her lagt for Mogens' mangesidighed. Men interessen for filosofien bestod prøven.

Allerede i december 1942 blev Mogens magister i filosofi med moralfilosofi som hovedfag. Et af konferensens bifag var psykologi, og Mogens virkede som psykolog ved Københavns Kommunes psykotekniske Institut fra 1943 til 1948, først som medhjælper, senere som fuldmægtig. Fra disse år foreligger nogle artikler med titler som *Erhvervsvejledning og psykologi*, *Ungdommens forberedelse til valg af erhverv* og *Om psykologiske prøver og deres anvendelse i erhvervsvejledningen* foruden et stort antal leksikonartikler om filosofiske, psykologiske og sociologiske emner til *Hagerups illustrerede Konversationsleksikon* og *Salmonsens Leksikon-Tidsskrift*. De filosofiske studier inden for især moralfilosofi blev genoptaget under et studieophold i USA ved University of North Carolina at Chapel Hill fra 1948 til 1949, men Mogens synes også at have beskæftiget sig med den amerikanske pragmatisme med et disputatsarbejde for øje. Men det blev moralfilosofien, der sejrede. Resultatet forelå i 1959 med afhandlingen *Den naturalistiske fejlslutning*. Datidens boghandlere havde lidt svært ved titlen. På min regning fra Munksgaard havde bogen fået den tankevækkende titel »Den valutariske fejltagelse«.

Hjemvendt fra Amerika fik Mogens et vikariat ved Det Kongelige Bibliotek, året efter blev han aspirant, og var fra 1951 til 1958 fastansat ved biblioteket som bibliotekar og fagreferent i filosofi, psykologi og sociologi. Kuhr var død i 1948, og året efter blev professoratet opslået. Med sine få og små artikler og et indledende kapitel til en afhandling om den amerikanske pragmatisme i hånden indgav det håbefulde unge menneske sin ansøgning, men fik i det sagkyndige udvalgs indstilling kort og knapt at vide, at han ikke skønnedes kvalificeret.

Men det gik foruden. Efter at Povl Johannes Jensen havde forladt Det kongelige Bibliotek, havde Mogens overtaget ledelsen af arbejdet med at udforme et nyt systematisk katalog for bibliotekets udenlandske samling efter 1950. Arbejdet lå godt for Mogens' analytiske sans, og med årene udarbejdede han et originalt og fintmasket klassifikationssystem. Sine teoretiske overvejelser og praktiske erfaringer fremlagde han i den store artikel *Katalogisering og klassifikation* i tredje bind af *Nordisk håndbog i bibliotekskundskab* fra 1960.

Året før havde Mogens forladt sin faste stilling på biblioteket og var blevet lektor ved Danmarks Biblioteksskole. Her underviste han i katalogisering og klassifikation, indførte de kommende bibliotekarer i psykologiens og sociologiens bibliografi og var den første leder af skolens biblioteks-sociologiske laboratorium. Mogens synes at have lagt an til en karriere inden for biblioteksverdenen, der meget vel kunne have ført ham til pyramidens top. Når man mødte ham på Det Kongelige Bibliotek var det indlysende, at han befandt sig godt i bøgernes verden. I disse år var han også meget aktiv i Nordisk Sommeruniversitet, var i 1959 dets studierektor, og bidrog med indledninger, indlæg og beretninger, der tryktes i de bind af tværvideenskabelig natur, som blev udsendt. Fra 1955 og så langt som til 1964 var han desuden, hvad der i dag kaldes ekstern lektor i sociologisk psykologi ved København Universitets psykologiske laboratorium. Hans alsidighed, energi og omfattende virke er forbløffende og ikke mindst hans praktiske og organisatoriske talenter, som i disse år kom til fuld udfoldelse. Dertil kom, at Mogens på baggrund af et omfattende litteraturkendskab arbejdede på den afhandling, der i 1959 indbragte ham den filosofiske doktorgrad. Dette mangesidige og virksomme menneske formåede endog at skrive med begge hænder, skråskrift med højre og stejlskrift med venstre. Jeg har dog kun ved et par meget langstrakte møder set ham forsøge at gøre begge dele på en gang.

Disputatsen *Den naturalistiske fejlslutning* blev forsvaret d. 2. juni 1959 under stor opmærksomhed. Forsvaret måtte flyttes fra det sædvanlige disputatsauditorium i Studiegården til det medicinsk-anatomiske instituts største auditorium på Nørre Fælle. På grund af erhvervsarbejde overværede jeg ikke forsvaret; men samme aften eller et par aftener senere hørte jeg K.E. Løgstrup annoncere bogen i radioen. Løgstrup havde i 1956 udgivet *Den etiske fordring* og stod som tidens førende og mest omdiskuterede moralfilosof. Hans anmeldelse var både kritisk og respektfuld. Løgstrup havde argumenteret for, at vi i forholdet til et andet menneske umiddelbart oplever en moralsk forpligtelse til at tage vare på det. I disputatsen hældede Mogens til den opfattelse, som var inspireret af psykologen Wolfgang Köhler, at vi umiddelbart oplever moralske værdier. Skønt Løgstrup bevægede sig inden for moralens sfære, hvorimod Mogens teoretiserede over moralen, dvs. bedrev metaetik, stod de to, teologen på den ene side, og den absolut verdsligt tænkende humanist på den anden, måske ikke hinanden så fjernt.

Hvor moral eller etik består af systemer af regler for vurdering og adfærd, beskæftiger metaetik sig med, i hvilken udstrækning og hvorledes moralske udsagn kan retfærdiggøres. Mogens' disputats bekræfter fuldt ud Schopenhauers berømte dictum: »Moral predigen ist leicht, Moral begründen schwer.«

Den metaetiske debat i det 20. århundredes første halvdel udspillede sig på tre fronter. For det første var der diskussionen imellem naturalister og non-naturalister, dvs. mellem dem, der opfattede værdier og normer som i en eller anden forstand naturgivne, og dem, der henlagde dem til en særlig ikke-naturlig sfære. For det andet var der diskussionen imellem kognitivister og non-kognitivister, dvs. mellem de moralfilosoffer, der opfattede moralske udsagn og værdiudsagn som objektive erkendelsesudsagn, og dem, der blot opfattede vurdering og moralsk stillingtagen som subjektive, følelsesmæssige reaktioner eller som forsøg på at få andre til at handle eller vurdere på en bestemt måde. Endelig, for det tredje, var der kontroversen imellem pligtetikere og konsekvensetikere. Det var disse diskussioner, som Mogens beskrev og belyste kritisk i sin disputats. Ved at fremdrage en række stiltiende forudsætninger for de førte debatter og fejl og mangler i diskussionerne ydede han et væsentligt bidrag til den dengang aktuelle metaetiske diskussion samtidig med, at han ved at henvise til Köhler tentativt havde foreslået en mulighed for at komme ud over de tilsyneladende fastlåste positioner.

»Den naturalistiske fejlslutning« var den engelske filosof G. E. Moores betegnelse for en slutning fra, at noget fx er nyttigt, brugbart eller lystfremkaldende til, at det er godt, eller til at det bør virkeliggøres eller fremmes. Fejlslutningen beror på, at der sluttes fra, at noget er på en bestemt måde, til et udsagn, der indeholder et bør, dvs. en slutning fra et beskrivende eller faktisk udsagn til et foreskrivende udsagn. Allerede David Hume havde peget på uholdbarheden af en sådan slutning, og Moore brugte denne logiske pointe i sin gendrivelse af John Stuart Mills utilitarisme. Moore argumenterede også imod ethvert forsøg på at definere ordet »god«. Hvis det var muligt at definere prædikatet »god« ved hjælp af prædikaterne X og Y, fx at »god« betyder, at noget er til gavn for andre og til glæde for én selv, har det ingen mening at spørge om det, der tillægges disse prædikater, også er godt. Men faktisk giver det god mening at spørge om, hvorvidt det, der gavner andre, rent

faktisk er godt. Moore konkluderede derfor, at prædikatet »god« er indefinabelt, og at vor forståelse af dets mening er givet intuitivt.

I og med at Moore havde kappet forbindelsen mellem det faktuelle og det moralske over, synes han at have ret i, at »god« er undefinerbar. Og hvis det faktuelle i overensstemmelse med non-kognitivismen må forstås som det objektive, kan moralske udsagn kun tilskrives subjektiv gyldighed. Men i sin disputats lykkedes det Mogens at problematisere både Moores moralintuitionisme og non-kognitivismens subjektivism. Hvis Wolfgang Köhler har ret i, at værdier og normer opleves på lige fod med oplevelser af fx forhold i den ydre verden, må både intuitionister og non-kognitivistiske afkræves et bevis for, at det normative ikke samtidig også kan være noget faktisk og dermed objektivt. Eller sagt på en anden måde: den verden, vi oplever, er en verden, som ikke kun består af faktuelle forhold, men også af værdier og normer. Disse kan undersøges og beskrives empirisk, deres oprindelse kan forklares psykologisk og sociologisk. Herved åbnes mulighed for en objektiv videnskab om moralen, som imidlertid ikke må forveksles med en objektiv eller videnskabelig moral. Nogle år efter skitserede Mogens sit bud på en sådan moralvidenskab i den lille bog *Moral og samvittighed*, som var udsprunget af en serie forelæsninger i Danmarks Radios Søndagsuniversitet i vinteren 1963.

Disputatsen blev Mogens' eneste større videnskabelige arbejde. De næste mange år var det især samfundsvidenskabernes filosofi og metodik, der havde hans hovedinteresse. I *Samfundsvidenskab og samfundsvidenskaber* fra 1969 gav han således en klar og pædagogisk redegørelse for de filosofiske problemer, der knytter sig til udviklingen af teorier om sociale fænomener. Med årene blev han også i stigende grad optaget af den liberalistiske tradition i europæisk politisk tænkning. Som universitetslærer gennemgik han således i de år, der var præget af universitetsmarxismens hærgen, en række centrale liberalistiske tænkere. Efterhånden var det især den skotske oplysningsfilosofi med dens lære om, at samfundsudviklingen er et produkt af ikke-intenderede konsekvenser af menneskelig handling, der optog ham. I en række artikler fra de senere år gjorde han udførligt rede for denne opfattelse. Derudover synes hans mange artikler og diskussionsindlæg især at have været af født af undervisningsopgaver, indlæg på kongresser og foredragsvirksomhed i øvrigt.

Mogens havde i 1960 fået tildelt et af de såkaldte forskerstipendier, hvis formål var at holde på unge fremtrædende forskere, der ellers kunne frygtes at forsvinde til udlandet på grund af manglende universitetsstillinger. Samme år blev han ekstern lektor i filosofi. I disse stipendieår varetog han foruden dette lektorat også lektoratet på biblioteksskolen og på Psykologisk Laboratorium. Det må have været en travl tid; men skønt Mogens, bestandig bærende på en mindre kuffert med bøger, altid var meget omkringfarende, virkede han aldrig fortravlet.

Mogens havde i 1957 ansøgt om det ledige professorat i filosofi efter Frithiof Brandt. Bedømmelsesudvalget med Jørgen Jørgensen i spidsen havde dog foretrukket den knap ti år ældre Johannes Witt-Hansen. Men da Jørgen Jørgensen i 1964 gik af på grund af alder, blev Mogens hans efterfølger i det professorat, der havde været varetaget af så prominente navne i dansk filosofi som Poul Martin Møller, Rasmus Nielsen og Harald Høffding. Ved Mogens' afgang i 1987 blev stillingen sparet væk.

De første professorår frem til styrelsesloven i 1970 var nok Mogens' lykkeligste universitetsår. Med sin sædvanlige energi deltog han i en række udvalg, der skulle stille forslag om reform af filosofikum. Arbejdet endte resultatløst og brat, da den siddende undervisningsminister, Helge Larsen, i maj 1971 resolverede, at filosofikum skulle afskaffes. Mere held havde Mogens med sit arbejde for at reformere filosofistudiet. Der stak ikke så lidt af en formalist i Mogens. Han satte pris på arbejdet med studieordninger. Jeg kan huske, at han en gang argumenterede for, at der kunne placeres tre undervisningstimer på to formiddagstimer, hvis hver undervisningstime var på 36,5 minutter. Det blev ikke gennemført. Det lykkedes også for Mogens at skaffe det daværende Filosofisk Institut nye og større lokaler. Siden midten af halvtredserne havde instituttet haft til huse på øverste etage i Metro-annekset. Da jeg studerede, var der varmt om sommeren og koldt om vinteren, det regnede ned gennem det utætte tag, og der kunne antræffes flyvende duer i lokalerne. Skønt forholdene var blevet kendeligt forbedrede op igennem tresserne, var pladsen for trang. De nye lokaler i Købmagergadeannekset svarede langt bedre til instituttets behov.

Arbejdet i det gamle professorfakultet passede Mogens godt. En lang række af medlemmerne kendte han på forhånd. Psykologen Franz From og kultursociologen Verner Goldschmidt var hans go-

de venner, og også Sven Henningsen, der var professor i moderne historie og samfundskundskab og en magtfaktor i fakultetet, knyttede han sig til. Henningsen synes også omkring 1970 at have arbejdet for Mogens' overflytning til et professorat i samfundskundskab, hvilket ville have passet dem begge godt. Men bestræbelserne løb ud i sandet. Mogens blev hos filosoferne. Hans tilknytning til samfundsfag kom bl.a. til udtryk i *Introduktion til Samfundsfag* fra 1971, som han var medforfatter til.

Styrelsesloven af 4. juni 1970 afskaffede det gamle kollegiale styre. Den ny tid huede ikke Mogens. Dertil kom, at der op igennem tresserne og begyndelsen af halvfjerdserne var opstået et modsætningsforhold imellem Mogens og kollegaen Witt-Hansen, først i forbindelse med administrationen af filosofikum, senere også i forbindelse med ansættelsessager. Modsætningsforholdet spaltede instituttets lærerstab i to fraktioner. Der var barske møder i institutrådet, positionerne var fastlåste og stemmeføringen høj. Der kom næppe noget frugtbart ud af stridighederne, men for en ung deltager i skænderierne var det nu ganske morsomt. Mogens, derimod, gik det meget på. Han var yderst aktiv både før og efter møderne, men deltog sjældent i selve slagudvekslingen. Det har vist også pint ham, at han, der organisatorisk var veltrænet, besad administrative evner og havde en stor arbejdssevne, ikke fik mulighed for at prøve sine kræfter hverken i studienævn eller som institutbestyrer. Han var i en valgperiode i begyndelsen af 1980'erne medlem af fakultetsrådet, men hverken de yngre lærere i rådet eller de studerende satte pris på hans lidt professorale fremtræden, og hans indflydelse var minimal. Ophold i USA som gæsteforsker i sociologi ved University of California, Santa Barbara i 1970, og som gæsteforelæser ved University of Chicago, Committee on Social Thought, i 1982 synes at have være lyspunkter i denne periode af Mogens' professionelle liv.

Skønt Mogens i årene efter 1970 underviste og vejledte for fuld kraft og til stadighed fornyede sine undervisningstilbud, var det klart for os, der stod ham nær, at hans engagement i universitære anliggender i disse år formindskedes mærkbart. I stedet fik to andre institutioner, Folkeuniversitetet og vort Selskab, som Mogens blev medlem af i 1973, gavn af hans initiativrigdom og energi.

Mogens er en betydningsfuld skikkelse i Folkeuniversitetets nyere historie. Sammen med især John Danstrup var han med til at

genrejse denne institution efter anden verdenskrig. I mere end 40 år – fra 1954 til 1997 var han et meget aktivt medlem af programrådet ved Folkeuniversitetet i København og var i en tiårsperiode fra 1978 til 1988 rådets næstformand. Forskningsformidling var stedse et anliggende, der stod hans hjerte nær. Mange af Selskabets medlemmer har delt denne interesse med Mogens og har arbejdet sammen med ham på Folkeuniversitetet, fx Henrik Glahn, Johnny Christensen, Per Øhrgaard og jeg selv – for ikke at forglemme Henning Højgaard Jensen, som Peter Sigmund talte mindeord om for et par måneder siden. Folkeuniversitetet betød så meget for Mogens, at han ligefrem – hvilket kun skete få gange i de mange år, jeg har kendt ham – gik ind i en åben konflikt.

Op igennem halvfjerdserne var Folkeuniversitetets sprogundervisning udvidet betydeligt. I 1974 blev der således annonceret ca. 1500 sproghold. Lærerne på disse hold var stort set yngre mennesker og langt mere politisk engagerede end den øvrige lærergruppe. Dette førte til konflikter og forsøg på fra »fjendtlig« side at overtage hele Folkeuniversitetet i København. I 1975 skulle Det humanistiske Fakultet vælge ny repræsentant i Folkeuniversitetets styrelse, og en repræsentant for den mere oprørske fløj stillede op. Mogens meldte sig da som kandidat og redegjorde i en skrivelse med titlen »Mogens Blegvad og Folkeuniversitetet« for sit mangeårige virke ved institutionen. Modkandidaten indså, at det var udsigtsløst at begive sig ud i et kampvalg imod en så velfunderet modstander. Han trak sig, og Mogens blev valgt. Året efter udskiltes sprogundervisningen og blev til Studieskolen.

Som tidligere nævnt blev Mogens medlem af vort selskab i 1973. Allerede året efter blev han indvalgt i det såkaldte byggeplansudvalg, der skulle forberede den ombygning, som Carlsbergfondet finansierede i anledning af sit 100-års jubilæum. 1975 indvalgte han i »Udvalget for foredrags-, symposie- og klubvirksomhed«, 1976 i den arbejdsgruppe, som udgik fra udvalget, og som skulle planlægge en offentlig forelæsningsvirksomhed. Med vedtægtsændringen i 1977 blev denne arbejdsgruppe til »Udvalget for udadvendt virksomhed«, som i sit første år foruden Mogens bestod af Henrik Glahn, Christian Overgaard Nielsen og Henning Højgaard Jensen. Nogle af de gamle Folkeuniversitetsfolk var atter samlede om en forskningsformidlende opgave, denne gang i Selskabets regi. Mogens blev valgt til formand og fungerede som sådan frem til

1988. I medfør af vedtægtsændringerne sad han også i præsidiet. Efter at han var udtrådt af udvalget, ændredes vedtægterne igen, således at udvalgets formand ikke længere var præsidiemedlem. Som tidligere formand for udvalget fandt han dog, så længe han kom i Selskabet, sin plads ved præsidiebordet.

Mogens' sidste, men måske væsentligste indsats for Selskabet var, at han i anledning af dets 250-års jubilæum i 1992 påtog sig at skrive Selskabets historie fra 1942 til 1992 som en fortsættelse af Asger Lomholts fem bind Samlinger til Selskabets historie. På sin sædvanlige grundige og energiske måde løste Mogens den bundne opgave. Resultatet blev et smukt bind, der naturligt følger sig til Lomholts store værk.

I alt det, Mogens igennem sit lange liv deltog i, investerede han fuldt og helt sig selv. Hans retlinede karakter, hans faglige dygtighed på en lang række felter og hans store arbejdsøve gjorde ham velkommen i mange videnskabelige kredse i vort land. Vi vælges ind i vort Selskab i forventningen om, at vi vil virke for dets formål, nemlig at styrke videnskabens og især grundvidenskabernes stilling i Danmark, og at fremme den tværvideenskabelige forskning. I kraft af sine mangesidige interesser og utallige gøremål indfrieede Mogens fuldt og helt denne forventning. Hans indsats vil blive husket.

Æret være hans minde!

I festskriftet til Mogens Blegvad, *Filosofiske Studier*, bd. 9, 1987, findes en fortegnelse over hans publicerede arbejder frem til 1987.